

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้สภาพของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งความเจริญทางวัตถุ ทางเทคโนโลยี ทางวิทยาศาสตร์ และวิชาการต่าง ๆ อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการดำรงชีวิต เป็นผลให้เด็กวัยรุ่นส่วนมากมีปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับการปฏิบัติ ต้องการความช่วยเหลือและแนะแนวทางที่เหมาะสม โรงเรียนจึงต้องมีบทบาทในการ เตรียมเด็กให้พร้อมที่จะอยู่ได้ในสังคม

โครงการศึกษาแห่งชาติได้ระบุความมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่งตรงกับความมุ่งหมายทั่วไปของการศึกษาของสหรัฐอเมริกาไว้ ๔ ประการคือ

๑. สัจจการแห่งตน (Self - Realization)
๒. มนุษยสัมพันธ์ (Human Relationship)
๓. ประสิทธิภาพทางงานเศรษฐกิจ (Economic Efficiency)
๔. ความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นพลเมือง (Civic Responsibility)

ซึ่งความมุ่งหมายเหล่านี้ล้วนแก่มุ่งหวังที่จะให้เยาวชนของชาติเป็นพลเมืองที่ดีทั้งสิ้น แต่การที่จะปลูกฝังสิ่งเหล่านี้แก่เยาวชนได้มากน้อยเพียงใดนั้น วิชาหมวดสังคมศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่ง เนื่องจาก วิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาที่ให้ความรู้ ความคิด ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นไปและสภาพความเป็นอยู่ของคน ช่วยให้เยาวชนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และทางสังคมที่มีต่อมนุษย์ ช่วยอบรมกล่อมเกลาให้เยาวชนสามารถประพฤติตนเป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม วัฒนธรรม มีจิตใจสูง รู้จักเลือกและประกอบอาชีพทำมาหากินได้ จนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

Michaelis โทกล่าวถึงความมุ่งหมายของวิชาสังคมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ
ความมุ่งหมายทั่วไปของการศึกษาทั้ง ๔ ดังนี้

เกี่ยวกับสังคมแห่งคน สังคมศึกษาช่วยให้เด็กมีประสบการณ์ เกิดความเจริญ
งอกงาม ช่วยให้เด็กมีทักษะในการใช้ภาษา การสังเกต การอธิบาย การอ่าน การทำงาน
เป็นหมู่พวก ช่วยเด็กมีความเข้าใจในความสำคัญของอนามัยบุคคลและชุมชน มีความรับผิดชอบ
ชอบในการทำงานร่วมกัน ช่วยให้เกิดทัศนสมรรถภาพของคนในการอยู่และทำงานร่วมกับ
คนอื่น ๆ

เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ สังคมศึกษาช่วยให้รู้จักการผูกมิตรและสัมพันธ์กับผู้อื่น โดย
การให้ความร่วมมือและเคารพข้อสิทธิของผู้อื่น เด็กจะเข้าใจและซาบซึ้งถึงการดำเนินชีวิต
มารยาทอันดีงามของสังคม อุทิศดีของครอบครัว ตลอดจนบทบาทของแต่ละคนในครอบครัว
การทำงานร่วมกัน และการปฏิบัติตามแบบประชาธิปไตย

ใ้บ้านประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ สังคมศึกษาจะช่วยให้พลเมืองมีประสิทธิภาพทาง
เศรษฐกิจ รู้จักประกอบอาชีพตามความสามารถของตน ช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน
รักการทำงานให้โดยลดี มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำทั้งที่เป็นงานส่วนตัวและทำงานร่วมกับ
หมู่คณะ

เกี่ยวกับความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นพลเมือง เรื่องนี้ทำให้เด็กมีพัฒนาการได้
หลายอย่างในวิชาสังคมศึกษา การสอนหน้าที่พลเมืองจะช่วยให้มีความเข้าใจในความรับผิดชอบ
ชอบและหน้าที่อันพึงมีคือสังคมที่ตนอยู่ และต่อประเทศชาติในฐานะพลเมืองดี

๑.

John U Michaelis, Social Studies for Children in Democracy
(New York : Prentice - Hall, Inc., 1960), pp. 8-10.

นอกจากนั้น ศาสตราจารย์ ดวงเดือน พิศาลบุตร^๒ ได้กล่าวถึงความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาว่า จะช่วยส่งเสริมให้เด็กทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติอันพึงปรารถนาของสังคมในคามต่าง ๆ อีกคือ

ก. ช่วยให้เห็นใจและรู้จักคุณค่าในทางศีลธรรม มีหลักธรรมประจำใจ สามารถใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิตให้ถูกต้องตามวัฒนธรรม ระเบียบประเพณีอันดีงามของชาติ สามารถนำมาแก้ปัญหาชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม

ข. ช่วยให้ผู้ถึงคุณค่าของมรดกในทางวัฒนธรรม ทางสังคม และทางการเมือง ที่ได้สะสมกันมา เป็นเวลานาน รู้จักที่จะถนอมรักษาสิ่งที่ดีของชาติไว้

ค. ช่วยให้ผู้รู้จักพิจารณาวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล มีหลักฐานประกอบในการพิจารณา ช่วยให้ผู้รู้จักเลือก วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ง. ช่วยให้เห็นปัญหาของมนุษย์ ปัญหาของสังคม โดยรู้ถึงสาเหตุความเป็นมา ความจำเป็น ความต้องการ และคำนึงถึงหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะต้องช่วยกันป้องกันปัญหา และแก้ปัญหานั้น ๆ

จ. ช่วยสร้างและพัฒนามุขลิกภาพที่เหมาะสมให้แก่เด็กแต่ละคนในทุกด้าน ช่วยให้เป็นผู้ใฝ่แสวงหาความรู้ อยู่เป็นนิจ เพราะจะต้องติดตามกระแสข่าวรายวันอยู่ เสมอจนเป็นนิสัย ช่วยให้มีความคิดริเริ่ม และรู้จักปรับปรุงตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ

^๒ ดวงเดือน พิศาลบุตร, " ความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาและครูสังคมศึกษา, " บันทึกคำบรรยายวิชาสังคมศึกษา, พระนคร : โรงพิมพ์มณฑลการพิมพ์, ๒๕๐๔, หน้า ๑๗๗.

ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่สำคัญต่อความเป็นไปของมนุษย์ ต่อ การดำรงชีวิตของคน เพื่อให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและมีความสุขในสังคม และช่วยให้สังคม ใต้พัฒนาไปทั่วทุก และรวดเร็ว

การที่จะมุ่งหวังให้เยาวชนของเราเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองดีในอนาคต และอยู่รวม กับผู้อื่นได้ด้วยความผาสุก จะอาศัยแต่เนื้อหาความรู้วิชาหมวดสังคมศึกษาอย่างเดียวนั้นไม่ได้ เพราะ เนื้อหาวิชาความรู้เป็นเพียงเครื่องมือ หรือสื่อกลางในการส่งเสริมให้เยาวชนไปถึง จุดหมายปลายทางที่เราต้องการเท่านั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ และชี้แนวทางแก่เด็กให้เกิดการเรียนรู้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ฉะนั้นบทบาทและความรับผิดชอบของครูสังคมศึกษา ที่เห็นได้ค่อนข้างเด่นชัดก็คือ

- ก. ช่วยสร้างเด็กแต่ละคนให้เป็นพลเมืองดี มีความเจริญก้าวหน้า
- ข. ช่วยยกระดับมาตรฐานของสังคมให้ดีขึ้น อันเป็นผลเนื่องจากมีคนแต่ละคนเป็น พลเมืองของสังคม ช่วยสร้างสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุข
- ค. ช่วยสร้างประเทศชาติให้พัฒนาไปในแนวทางที่เหมาะสม โดยรู้ถึงสภาพที่แท้จริง ของตนเอง และปรับปรุงไปในแนวทางที่เหมาะสม ^๓

สำหรับประเทศไทยนั้น ครูสังคมศึกษา เป็นผู้ช่วยสร้างพลเมืองที่ประเทศต้องการ ได้อย่างดีที่สุดในด้านการอาศัยเนื้อหาวิชาหน้าที่พลเมือง ศีลธรรม ภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ เป็นเครื่องช่วยให้เด็กเกิดความรู้ ความคิด รู้แนวทางที่จะปฏิบัติตนให้เหมาะสมในสังคม ช่วย ให้เด็กเกิดความเจริญงอกงามทั้งทางสติปัญญา ความคิด จิตใจ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไปในทางที่ถูกต้องยิ่งขึ้น รู้จักมีหลักธรรมประจำใจเป็นเครื่องยึดถือ และนำมาปฏิบัติในการแก้ ปัญหาชีวิตได้อย่างดี มีความรู้ความควรแก่วัยและฐานะ เพื่อมิให้ถูกหลอกลวง ไขว่คว้าว่างให้ เป็นประโยชน์ ช่วยสร้างคนให้อยู่ในกรอบประเพณี วัฒนธรรมอันดีของไทย สามารถดำเนิน

^๓ ดูแหล่งที่แล้ว, หน้า ๑๗๕.

ชีวิตและมีบทบาทในสังคมได้เหมาะสมตามสิทธิและหน้าที่ของตน และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงความต้องการของชุมชนเมืองและของตนเอง ที่กล่าวมานี้จึง เป็นบทบาทของครูสังคมศึกษาที่จะช่วยให้เด็กมีความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพในปัจจุบัน เกริบมั่วเพื่อใหม่ชีวิตที่มีประโยชน์ มีคุณค่าต่อสังคมในอนาคต และประสบความสำเร็จในกายภาคหน้า

เมื่อสมาชิกแต่ละคนของสังคมเป็นพลเมืองดี มีระเบียบ รู้จักสิทธิหน้าที่ มีอาชีพการงาน ย่อมทำให้สังคมมีความสงบ มีมาตรฐานดีขึ้น ฉะนั้นการที่ครูสังคมศึกษาช่วยกันสร้างพลเมืองที่ดีที่ประเทศต้องการ ก็เท่ากับว่า ครูสังคมศึกษาช่วยสร้างสังคม ให้มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความมั่นคงและสงบเรียบร้อย

อาจกล่าวได้ว่าความเจริญหรือความเสื่อมของประเทศนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชน ถ้าประเทศชาติใดประชาชนได้รับการศึกษาสูง ประชาชนจะฉลาด พัฒนาประเทศได้ไกล ตรงกันข้ามกับประเทศที่ประชาชนได้รับการศึกษาค่ำ มักจะเป็นประเทศที่คอบพัฒนา ถูกหลอกลวง เป้าเหยื่อของกับคอมมิวนิสต์ได้ง่าย กวบเหตุนี้ ครูซึ่งทำหน้าที่อบรมสั่งสอนให้ความรู้แก่เยาวชน จึง เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญมากในการกำหนดอนาคตของบ้านเมือง และครูสังคมศึกษา ก็เป็นผู้หนึ่งที่จะช่วยสร้างและพัฒนาประเทศชาติไปในแนวทางที่เหมาะสมได้ จริงอยู่ว่าครูสังคมศึกษาไม่ใช่เป็นผู้ที่จะรับผิดชอบในการผลิตพลเมืองดีให้แก่ประเทศชาติแต่ผู้เดียว โดยไม่รวมเมื่อกับครูผู้สอนวิชาอื่นและสถาบันอื่น แต่งานของครูสังคมศึกษาก็เป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นงานที่ต้องรับผิดชอบมาก เป็นงานหนักที่สังคมมอบให้ และในขณะเดียวกันก็เป็นงานที่สนุก น่าสนใจและน่าตื่นเต้น ดังนั้นก่อนอื่นครูสังคมศึกษาต้องมีความรู้ในวิชาการอย่างกว้างขวาง และเพียงพอที่จะสอนในแต่ละระดับการศึกษา ต้องเข้าใจความมุ่งหมายและความสำคัญของวิชาที่ตนสอน เด็ก ครูสังคมศึกษาจะต้องช่วยให้เด็กเข้าใจปรัชญาของชีวิต มีทัศนคติ ทักษะ ความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งและกว้างขวาง อันจะเป็นประโยชน์แก่ตัวเขาไปจนตลอดชีวิต ครูต้องเข้าใจถึงความเจริญเติบโต จิตวิทยาวัยรุ่น ตลอดจนจิตวิทยาที่จะพัฒนาความสามารถในด้านต่าง ๆ อีกด้วย

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของครู จึงสนใจในการผลิตครู ถึงกับตั้งสถาบันฝึกหัดครูหลายแห่งขึ้นในประเทศไทย ดังความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๓ ข้อที่ ๒๒

ที่ว่าด้วยการจัดแนวการศึกษาชาติ กล่าวว่ " รัฐเป็นผู้จัดการฝึกหัดครูและพึงสนับสนุน การฝึกหัดครูเป็นพิเศษ เพื่อให้สถานศึกษาต่าง ๆ มีครูผู้ทรงคุณวุฒิสามารถในการศึกษาโดยผสม- บรูณเต็มความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ" ๔ จากข้อความนี้จะ เห็นได้ว่า ครูจะควมมี ประสิทธิภาพในการสอนหรือไม่ก็อยู่ที่สถาบันฝึกหัดครู และในฐานะที่คณะครุศาสตร์ เป็นสถาบัน ฝึกหัดครูแห่งหนึ่ง ที่จะช่วยให้ความมุ่งหมายขั้นบรรลุผลได้ คณะครุศาสตร์จึงได้ตั้งความมุ่ง หมายที่จะผลิตครูให้มีประสิทธิภาพทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

ปัจจุบันนี้ การฝึกหัดครูมีปัญหาใหญ่ที่ถกเถียงกัน ๒ ประการคือ "... ปริมาณ ว่า พอนหรือไมพอน ถ้ามีครูไม่พอนจะทำอย่างไร ถ้าพอนสำหรับทั้งประเทศแล้ว เขาไปสอนใน ห้องดินที่กันดารหรือเปล่า ทำไมครูจึงล้นในบางแห่งขาดในบางแห่ง เพราะอะไร จะ ทำอย่างไร อีกปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพ ว่าดีหรือไม่ดี ครูที่ผลิตออกไปมีความรู้ทางด้าน วิชาการเหมาะสมแล้วหรือ พอเพียงสำหรับที่จะนำไปสอนในแต่ละระดับแล้วหรือ รู กลวิธีและกระบวนการสอนดีเหมาะสมแล้วหรือ มีความรู้ความประพฤติดีแล้วหรือ มี ความรู้พิเศษพอเพียง และเป็นแม่พิมพ์ที่ดีใหม่....." ๕

ทั้งนี้การผลิตครูจึง เป็นปัญหาใหญ่ ครูที่สำเร็จจากสถาบันฝึกหัดครูใด ๆ ก็ตาม เมื่อออกไป ปฏิบัติการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ บอมนได้รับความยกย่อง หรือวิพากษ์วิจารณ์เป็นส่วนตัวว่าดี มีความรู้ดีหรือไม่ดี และสอนดีหรือสอนไม่ดี ห่วงอนนี้เป็นต้น การชมเชยหรือติเตียนนี้บางทีก็ พลาดไปถึงถึงสถาบันฝึกหัดครูนั้น ๆ ด้วย บางครั้งก็อาจจะมีการ เปรียบเทียบอีกจากครูที่ผลิตจาก สถาบันแห่งใดจะดีกว่ากัน

๔. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ ๒๔๓๕ - ๒๕๐๓. พิมพ์เป็นที่ระลึกในวันครบเจ็ดสิบ- สองปีของกระทรวง วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๐๓ องค์การการค้าของคุรุสภา, ๒๕๐๓, หน้า ๓๘๒.

๕. บุญถิ่น อัตถากร, " การฝึกหัดครูในประเทศไทย, " เรื่องน่ารู้ของกรมการ ฝึกหัดครู, โรงพิมพ์คุรุสภา พระสุเมธ, ๒๕๐๑, หน้า ๑๒.

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นนักศึกษาศาสตร ซึ่งเลือกเรียนวิชาสังคมศึกษา เป็นวิชา เอกมีความสนใจในเรื่องราวที่เกี่ยวกับครูสอนสังคมศึกษาระดับมัธยม โดยเฉพาะในด้านเนื้อหาวิชาการ ของครูสังคมศึกษา กอปรกับโคพิ้งคำวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับครูสังคมศึกษาที่สำเร็จจากสถาบันต่าง ๆ และจากการอ่านหนังสือเกี่ยวกับเรื่องปัญหาการฝึกหัดครู จึงทำให้ผู้วิจัยใคร่จะศึกษาต่อไปถึงคุณภาพของครูสังคมศึกษาที่สำเร็จจากคณะครุศาสตร์ ด้วยเหตุนี้เองจึงนับว่าเป็นสาเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยเลือกทำวิทยานิพนธ์เรื่อง " การเตรียมครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาของคณะครุศาสตร์ " บังกล่าวนั้นผู้วิจัยยังเห็นความสำคัญและตระหนักถึงบทบาทของครูสังคมศึกษาว่า งานครูสังคมศึกษา เป็นงานที่รับผิดชอบมากในการ เตรียมเยาวชนของชาติใหม่ ชีวิตที่มีประโยชน์ มีคุณค่าแก่สังคมของเขา จึงจำเป็นที่ครูสังคมศึกษาจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ในวิทยาการต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการที่จะปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบอันนี้ให้บรรลุ

ด้วยความซาบซึ้งถึงคุณค่าของวิชาชีพสาขานี้เป็นอย่างดี จึงเห็นว่าควรจะได้มีการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับการ เตรียมครูสังคมศึกษาของสถาบันฝึกหัดครูให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลของการวิจัยนี้อาจนำไปสู่ปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยในครูสังคมศึกษาที่สำเร็จจากคณะครุศาสตร์มีประสิทธิภาพในด้านคุณภาพ มีความรอบรู้ทางวิชาการต่าง ๆ มีความสามารถที่จะดำเนินการสอนให้บรรลุผลของความมุ่งหมายของวิชาสังคมศึกษาและปรัชญาการศึกษาของชาติ

วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ความรู้ทางด้านเนื้อหาวิชา (academic) และวิชาชีพ (professional) มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ครูสังคมศึกษาคำเนนการสอนใ้่อย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นจึงขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง " การเตรียมครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาของคณะครุศาสตร์ " เพื่อ

๑. ศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ๔ ปี แผนกวิชามัธยมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษาของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าการจัดโปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษาทางค่านวิชาการศึกษา นั้น บัณฑิตครุศาสตร์สาขาวิชาสังคมศึกษา จะนำไปใช้ในการสอนระดับมัธยมศึกษาได้มากน้อยเพียงไร

๒. ศึกษาความคิดเห็นของครูสังคมศึกษา (บัณฑิตครุศาสตร์) เกี่ยวกับโปรแกรมการเตรียมตัวทางค่านวิชาการศึกษาของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓. ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตฝึกสอน ซึ่งเลือกเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาเอกเกี่ยวกับโปรแกรมการเตรียมตัวทางค่านวิชาการศึกษาของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๔. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรสาขาสังคมศึกษาระหว่างบัณฑิตครุศาสตร์ และนิสิตฝึกสอน

๕. เสนอแนะวิธีการปรับปรุงโปรแกรมการเตรียมตัวทางค่านวิชาการศึกษาของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้วางขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้ คือ ศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ๔ ปี เฉพาะแผนกวิชามัธยมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา และศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตครุศาสตร์ และนิสิตฝึกสอนเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา หมวดการศึกษาทั่วไป หมวดวิชาครู หมวดวิชาเฉพาะ (วิชาเอกสาขาสังคมศึกษา) หมวดวิชาเลือกเสรี (ในสาขาวิชาเอก) การฝึกสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร พร้อมทั้งขอเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงโปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษาระดับมัธยม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บัณฑิตครุศาสตร์ซึ่งเลือกเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาเอก และสำเร็จการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๙ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๒ จำนวน ๓๔ คน และนิสิตฝึกสอนซึ่งเลือกเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาเอก

และได้ออกฝึกสอนในปีพ.ศ. ๒๕๑๓ จำนวน ๓๑ คน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยนี้

ในการวิจัยเรื่อง "การเตรียมครูสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษาของคณะครุศาสตร์" จะมีประโยชน์โดยตรงต่อคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพราะจะชี้ให้เห็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ คณะครุศาสตร์อาจนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา สาขาวิชาสังคัมศึกษา ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น และจะได้เป็นโอกาสประเมินผลหลักสูตรและการสอนของคณะครุศาสตร์ว่า มีประสิทธิภาพในการเตรียมครูสอนวิชาสังคัมศึกษาได้เพียงไร สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือไม่ ดังนั้นการวิจัยนี้มิใช่จะเป็นประโยชน์ต่อคณะครุศาสตร์ เพียงสถานบันเดียวเท่านั้น ยังจะเป็นแนวทางแก่สถาบันฝึกหัดครูอื่น ๆ ในการปรับปรุงหลักสูตรของการฝึกหัดครูเพื่อผลิตครูที่มีสมรรถภาพในการสอนวิชาสังคัมศึกษา นอกจากนี้ข้อเท็จจริงที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ยังมีคุณค่าแก่อาจารย์ผู้สอนแนววิชาต่าง ๆ ในคณะครุศาสตร์ จะได้นำผลการวิจัยนี้มาปรับปรุงแก้ไขวิธีการสอนและการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนมัธยมศึกษา นิสิตครุศาสตร์ซึ่งได้เลือกเรียนวิชาสังคัมศึกษาเป็นวิชาเอก ก็จะได้เรียนรู้เนื้อหาของวิชาการศึกษาต่าง ๆ ที่สามารถจะนำไปใช้ได้ทันทีในการสอนระดับมัธยมศึกษา ยิ่งกว่านั้นศูนย์ศึกษาศึกษาที่ไม่ใช่ทางการนิเทศครูผู้สอนวิชาสังคัมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ จะได้นำผลการวิจัยครั้งนี้ไปศึกษาหาทางช่วยเหลืออบรมครูสอนสังคัมศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการสอนยิ่งขึ้น อีกทั้งผู้วิจัยในฐานะที่จะเป็นครูสอนสังคัมศึกษาต่อไป ก็จะได้รับความรู้และประโยชน์จากผลการวิจัยครั้งนี้ด้วยเป็นอย่างมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมาศึกษาในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการไว้เป็นลำดับขั้นดังนี้

๑. ศึกษาโปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษาทางด้านวิชาการจากหนังสือ เอกสาร และงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เพื่อนำข้อคิดมาเป็นเกณฑ์ในการสร้างแบบสอบถาม
๒. ศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา
๓. ศึกษาหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ในแนววิชาสังคมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ
๔. สัมภาษณ์บัณฑิตครุศาสตร์ที่ได้ปฏิบัติงานการสอนสังคมศึกษามาแล้ว และกลับมาศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๕. เลือกตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยเลือกบัณฑิตครุศาสตร์เฉพาะที่เลือกเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาเอก ซึ่งสำเร็จการศึกษาคั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ถึง ปี พ.ศ. ๒๕๑๒ และทำการสอนสังคมศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน ๓๔ คน และนิสิตฝึกสอนซึ่งเลือกเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาเอกเช่นกัน และได้ออกฝึกสอนในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ จำนวน ๓๑ คน
๖. สร้างแบบสอบถามแบบประมาณค่า (rating scale) และแบบให้ตอบโดยเสรี (open - end) เพื่อถามความคิดเห็นบัณฑิตครุศาสตร์และนิสิตฝึกสอน
๗. วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยของความถี่เห็นโดยสูตร $\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$
๘. การนำเสนอข้อมูล นำเสนอในแบบความเรียงและตาราง

ความจำกัดของการวิจัย

การดำเนินการสำรวจข้อเท็จจริงและความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการ

ศึกษาโปรแกรมการเตรียมครูสังคัมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของคณะครุศาสตร์ ผู้วิจัยมีความปรารถนาที่จะทำให้สมบูรณ์ที่สุด อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้อาจจะไม่ได้ผลสมบูรณ์เท่าที่ควร เนื่องจาก

๑. บัณฑิตครุศาสตร์ ซึ่งเลือกเรียนวิชาสังคัมศึกษาเป็นวิชาเอก และไปทำการสอนวิชาสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีเพียง ๓๔ คนเท่านั้น อาจให้ความคิดเห็นไม่กว้างขวางพอ
๒. เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นบัณฑิตครุศาสตร์สำเร็จการศึกษาไปนานแล้ว จึงอาจจะลืมบางสิ่งบางอย่างในการเรียนการสอนในคณะครุศาสตร์ ทำให้แสดงความคิดเห็นได้ไม่มากเท่าที่ควร

นิยามของคำต่าง ๆ ที่ใช้เป็นภาษาเทคนิค

โปรแกรมการเตรียมครูสังคัมศึกษา หมายถึง โครงการที่คณะครุศาสตร์ จัดสอนหมวดวิชาต่าง ๆ เช่น หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป หมวดวิชาครู หมวดวิชาเฉพาะ (วิชาเอกสาขาสังคัมศึกษา) และหมวดวิชาเลือกเสรี (ในสาขาวิชาเอก) นอกจากนั้นยังรวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตร และประสบการณ์การฝึกสอน ให้แก่นิสิตที่จะเป็นครูสังคัมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอนาคต ซึ่งการจัดนี้มันโยบาย ให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนมัธยม คือเนื้อหาถูกต้องสอดคล้องกับประสบการณ์ที่จะนำไปจัดสอนแก่นักเรียนในระดับมัธยม

ความรู้ด้านวิชาการ หมายถึง เนื้อหาวิชาในหมวดวิชาสังคัมศึกษาทั่วไป หมวดวิชาครู หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี รวมทั้งสิ้น ๑๔๕ หน่วยกิต

หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป หมายถึง หมวดวิชาที่มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยให้นิสิตมีพื้นฐานความรู้ เพื่อเข้าใจสภาพแวดล้อม สังคม และการครองชีพประจำวันให้ดีขึ้น โดยจัดให้ศึกษาหลาย ๆ ด้านพอที่จะเป็นความรู้ประกอบอย่างกว้างขวางของครู เป็นรากฐานที่จะช่วยในการแก้ปัญหาชีวิตของตนเองโดยบางที เช่น วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ วิชาสังคมนิยม เป็นต้น รวมจำนวนหน่วยกิตทั้งสิ้น ๔๔ - ๕๕ หน่วยกิต

หมวดวิชาเฉพาะ หมายถึง วิชาที่นิสิตต้องเลือกศึกษาจนถึงชั้นสูงขึ้นไป เพื่อเป็นรากฐานเนื้อหาวิชาที่นิสิตนำไปใช้สอน เช่นวิชาประวัติศาสตร์ยุโรป ภูมิศาสตร์ทั่วโลกภาคเหนือ เป็นต้น รวมจำนวนหน่วยกิตทั้งสิ้น ๔๕ หน่วยกิต (หมวดวิชาเอก ๓๐ หน่วยกิต และหมวดวิชาโท ๑๕ หน่วยกิต)

หมวดวิชาครู หมายถึง หมายถึงหมวดวิชาที่จะช่วยให้บัณฑิตเป็นครูที่ดีต่อไปในอนาคต ได้แก่ วิชาจิตวิทยา วิชาประมวลการเขียนในโรงเรียนมัธยม และวิธีสอนวิชาเฉพาะ เป็นต้น รวมทั้งสิ้น ๓๓ หน่วยกิต

หมวดวิชาเลือกเสรี หมายถึง วิชาในสาขาวิชาเอกที่นิสิตเลือกเรียนใดก็ตามที่สนใจ เช่นวิชาเอเซียอาคเนย์สมัยศตวรรษที่ ๒๐ หลักรัฐศาสตร์ เป็นต้น รวมทั้งสิ้น ๕ - ๑๓ หน่วยกิต

บัณฑิตครูศาสตร์ หมายถึง ผู้ที่เลือกเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาเอก ซึ่งสำเร็จการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๐๗ ถึงปีการศึกษา ๒๕๑๒ และได้ทำการสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

ระดับมัธยมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ เพื่อเตรียมเด็กให้ไปเรียนต่อในชั้นอุดมศึกษา

นิสิตฝึกสอน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะครุศาสตร์ ซึ่งเลือกเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาเอก และทำการฝึกสอนในสาขาวิชาสังคมศึกษา พร้อมทั้งฝึกงานครูในโรงเรียนต่าง ๆ ที่คณะครุศาสตร์จัดให้ในปีการศึกษา ๒๕๑๓

นิสิต หมายถึง ผู้ที่กำลังเรียนในคณะครุศาสตร์ เลือกเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาเอกหรือโท เพื่อจะเตรียมไปเป็นครูสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

คณะครุศาสตร์ หมายถึง คณะครุศาสตร์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิชาสังคมศึกษา หมายถึง วิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง และศีลธรรม ซึ่งจัดสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ความที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

ครูสังคมศึกษา หนาบถึง ครูศาสตรบัณฑิตซึ่งเลือกเรียนวิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาเอก และสำเร็จการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๐๗ ถึงปีการศึกษา ๒๕๑๒ และได้ทำการสอนวิชาสังคมศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาต่าง ๆ ในประเทศไทย